

Banderes de 4 barres als orígens dels Estats Units d'Amèrica

Autor: Dolors Viola

Data de publicació: 03-07-2024

Na Dolors Viola va assistir a la conferència d'En Jordi Bilbeny sobre les banderes de quatre barres dels primers EUA, i ens n'ha fet la ressenya següent.

Dimecres 5 de juny, a l'Espai Fundació Bofill, dins el marc de conferències del Cicle de Primavera 2024, En Jordi Bilbeny va pronunciar la conferència La bandera americana de quatre barres segons l'art popular i la tradició política i militar.

Primer de tot va esmentar altres articulistes de l'INH que havien fet aportacions al tema: Izquierdo, Capdevila, Canadell... i va posar de manifest que, si bé el nombre de barres de la bandera catalana era variable, com ja passava en època de Jaume I, se centraria en les de quatre barres.

Rendició de Lord Cornwallis. Gravat de 1781. L'exèrcit de la Unió és representat amb una bandera de quatre barres.

L'estructura de la conferència va ser una enumeració comentada. I la d'aquest text que llegiu, també: la informació d'una assistent que, bocabadada i meravellada, va retenir, d'allò explicat, el que va poder.

Vam poder mirar i admirar tot un seguit de mapes i banderes que parlaven per si sols. En Bilbeny va comentar dates, ubicacions i aspectes diversos, i va formular argumentacions i hipòtesis de base a estudiar i aprofundir i, tal com el títol indicava, els mapes que contextualitzaven les banderes de quatre barres abastaven els àmbits militar i polític d'una banda (batalles, edificis simbòlics, actes i personatges fundacionals), i d'àmbits populars de l'altra (banderes i banderoles en elements de decoració casolana, souvenirs (alguns amb l'estil naïf característic de molts objectes d'aquesta mena, amb la tendresa inherent i inqüestionable inclosa) o relatius a festivitats i celebracions diverses. N'hi havia mostres per donar i per vendre. Allò era un ventall d'imatges extraordinari que mostrava –i demostrava– la presència de catalans que vivien a Amèrica i tenien i mostraven els seus símbols: els nostres símbols.

Ja el 1765 hi havia barres sense estels. Des del punt de vista cromàtic, n'hi ha de dos tipus: amb el groc (símbol de divinitat i monarquia) i les argentades (és a dir, sense groc, ideològicament símbol de república). De les antigues banderes estatunidenques, ja n'hi havia unes quantes de quatre barres sense or; i, en les propostes de bandera de la Unió, n'hi havia unes quantes de quatre barres.

L'«Indian Pace Flag», conté una àliga amb un escut quatríbarat i tres estels.

La bandera de l'East Indian Company varia al llarg del temps (1685, 1700, 1820...), així com el nombre d'estels, a mesura que creix el nombre d'estats incorporats a la Unió. El 1830, any de la creació de l'Estat de Tennessee, la bandera és de quatre barres.

Veiem imatges de batalles en què la presència de banderes quadribarrades és evident, i escuts amb l'àliga de la Llibertat i les quatre barres.

Na Betsy Ross cosint la bandera americana.

A la imatge simbòlica de Betsy Ross (cognom de ressons “nostrats”, oi?), cosidora de la bandera estatunidenca adoptada el 1776, i que lliura a Georges Washington, primer president dels Estats Units, hi ha sis o set pals, però Washington, a més de mostrar-se amb banderes de nombre de pals diversos també es mostra amb banderes de quatre.

El castell de Boston al 1789

Al castell del port de Boston oneja la bandera que ens és tan familiar, de quatre pals. El 1834 (l'any que se n'acaba la construcció) trobem dues banderes quadribarrades a l'edifici del Capitoli.

El Capitoli, al 1834.

En una imatge del president Lincoln, del 1863, el veiem amb la bandera quadribarrada al fons.

Abraham Lincoln a la conferència que pronuncià a Gettysburg Adress, el 19 de novembre del 1863.

En l'àmbit popular esmentat més amunt, veiem (i assaborim!) imatges de l'Oncle Sam, Lady Liberty i Santa Claus amb les quatre barres.

Dos Oncles Sam (esquerra) i Lady Liberty (dreta) amb banderes de quatre barres.

Santa Claus amb una banderola de quatre barres a la mà dreta.
pals.

Bandera americana decorativa de quatre

Escuts de taverna amb els quatre pals, penjadors –potser instal·lats als rebedors de les cases per donar una benvinguda patriòtica ben sentida– amb les quatre barres, i també coixins brodats, canemassos, joies com agulles de pit, gerros...

Si llegir aquesta enumeració us pot semblar una cosa monòtona, us puc ben assegurar que veure el devessall d'imatges va ser un regal per a la vista, cosa que pot semblar anecdòtica, sí, però no pas la categoria corresponent: era una demostració irrefutable de la importància cabdal de la història de la Nació Catalana al continent americà. Un regal antídoto al procés d'amnèsia col·lectiva que se'ns vol imposar adés i ara. Però la realitat –la veritat– s'acaba imposant: a poc a poc s'arriba lluny.

En Bilbeny, com qui no vol la cosa, va dir que no treia conclusions, que només mostrava aspectes en què cal aprofundir, però en aquest cas, t'emportaves dins dels ulls i del cervell la convicció que mostrar i demostrar eren sinònims perfectes.

En el col·loqui, es va comentar que potser la distribució majoritària de gent d'origen català a Amèrica del Nord i de castellana a Amèrica del Sud, podria ser a la base de visions del món, ideologia religiosa i tarannà diferents.

Em va semblar que els que en saben i en volen saber més per amor a la veritat, tenen molta feina per endavant. I desitjo que no defalleixin perquè l'adjectiu "oficial" d'"història oficial" més aviat sembla anar lluny d'osques.

Dolors Viola